

Okruženje za učenje u jaslicama

Jozić, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Education / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:141:821474>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-01-26**

Repository / Repozitorij:

[FOOZOS Repository - Repository of the Faculty of Education](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Ivana Jozić

OKRUŽENJE ZA UČENJE U JASLICAMA

ZAVRŠNI RAD

Osijek, 2020.godina

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU FAKULTET ZA ODGOJNE I
OBRAZOVNE ZNANOSTI

Sveučilišni preddiplomski studij Ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

OKRUŽENJE ZA UČENJE U JASLICAMA

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Integrirani predškolski kurikulum II.

Mentorica: doc.dr.sc. Tijana Borovac

Studentica: Ivana Jozić

Matični broj: 604

Osijek, rujan, 2020.godina

SAŽETAK

Kroz povijest se mijenjalo razumijevanje uloge dječjeg vrtića i jaslica. Danas kada govorimo o dječjem vrtiću govorimo o ustanovi za odgoj i obrazovanje djece u koju djeca dolaze već u jasličkoj dobi pa sve do polaska u školu. U posljednje vrijeme dosta se govori o dječjem vrtiću kao „dječjoj kući“ pod tim pojmom smatramo da se dijete u vrtiću osjeća kao kod kuće, da je ugodna atmosfera, da se dijete osjeća sigurno i voljeno. Djeca veliki dio vremena provode u dječjem vrtiću, stoga im trebamo osigurati što kvalitetnije okruženje. Okruženje treba poticati djecu na učenje i istraživanje, treba biti opremljeno različitim poticajnim materijalima, igračkama, knjigama...Materijali trebaju biti dostupni djeci. U radu je na temelju relevantne literature prikazana uloga jasličkog okruženja, važnost poticajnih materijala, te uloga odgojitelja u jaslicama.

Ključne riječi: *dijete rane dobi , jaslice, poticajni materijali, odgojitelj, okruženje*

SUMMARY

Throughout history, the meaning and role of kindergarten and nursery has changed. Nowadays, when we speak about kindergarten we are talking about an institution which serves for education of children who come already in the nursery age until they start school. Because of that, there was a phrase for kindergarten as a kids-house which originally means the feeling like in their own house, in good atmosphere and finally, with feel of love and securtiy. Kids spend most of their time in kindergarten, so institutions need to provide positive environment which need to encourage kids on studying and researching. Also, it needs to be place with toys, books and materials for develop skills. This seminar is created from relevant materials and books, and represent why is importatnt for kids to go in kindergarten, to spent time with educators.

Key words: *a child of early age, nursery, incentive materials, educator, surroundings*

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJEST JASLICA U HRVATSKOJ	2
3. DJEČJE JASLICE U SUSTAVU RANOGA I PREDŠKOLSKOGA ODGOJA I OBRAZOVANJA	5
3.1. Zakonska regulativa o organizaciji odgojno obrazovnih skupina	6
4. OKRUŽENJE U JASLICAMA	8
4.1. Ozračje u dječjim jaslicama	12
5. POTICAJNI MATERIJALI U DJEČJIM JASLICAMA	13
6. ULOGA ODGOJITELJA U JASLIČKOM OKRUŽENJU	16
7. ZAKLJUČAK	20
8. LITERATURA	21

1. UVOD

Ustanova za odgoj i obrazovanje djece rane i predškolske dobi zove se dječji vrtić. Nakon obiteljskog doma, dječji vrtić je mjesto u kojemu djeca provode puno vremena tijekom svog odrastanja. Polaskom u jaslice ili dječji vrtić, dijete se susreće s novom sredinom. U početku je svima potrebno vremena da se prilagode. Zbog tog, okruženje u kojem djeca borave treba biti pravilno organizirano, kvalitetno i primjereno dječjoj dobi jer je ono važno za cjelovit djetetov razvoj. „Treba naglasiti da odgoj, obrazovanje i njega djece rane dobi u institucijskom kontekstu nije i ne može biti zamjena, već samo dopuna obiteljskom odgoju.“ (Petrović-Sočo, 2007, str.5). Okruženje treba biti nalik obiteljskom domu, sigurno, čisto i uredno. Okruženje je izvor učenje za dijete, kao i različiti materijali koji se nalaze u okruženju. Materijali bi isto trebali biti primjereni dječjoj dobi, dostupni djeci te je važno da im se omogući slobodno kretanje.

Uz okruženje važnu ulogu ima odgojitelj. Njegova uloga je da pripremi materijale i okruženje, da odgovaraju djetetovoj dobi. Odgojitelji trebaju imati na umu da nisu sva djeca ista te bi trebali pripremiti različite materijale kako bi mogli zadovoljiti dječje interese.

“Na temelju izloženih istraživanja o važnosti pojedinih varijabli za kvalitetu odgoja i učenja djece u ustanovama ranog odgoja i obrazovanja mogli bismo zaključiti da su vanjske, strukturalne (izravno dostupne) varijable kvalitete ustanova za rani odgoj i obrazovanje:

-prostor,

-oprema,

-materijali i igračke,

-broj djece na jednu odraslu osobu,

-veličina i dobni sastav odgojne skupine,

-obrazovanje odgojitelja,

-stalnost odgojitelja u odgojnoj skupini i

-stručno iskustvo odgojitelja i ravnatelja.“ (Petrović-Sočo, 2007, str.56).

2. POVIJEST JASLICA U HRVATSKOJ

„Ključni značaj za institucijsko formiranje predškolskog odgoja imao je Friedrich Fröbel. Godine 1837. osnovao je ustanovu za predškolsku djecu pod nazivom ustanova za razvoj stvaralačkih motiva i djelatnosti kod djece i mladih (Anstalt zur Pflege des Beschäftigungstriebes für Kindheit und Jugend). Nešto kasnije, točnije 1840. godine navedenu ustanovu preimenovao u “dječji vrtić” (Kindergarten).“ (Mendeš, 2015, str.229).

„1947. Uredba o dječjim jaslicama definira jaslice kao socijalno-zdravstvene ustanove za smještaj, njegu i društveni odgoj djece u dobi do 3 godine: zadaća im je omogućavanje majkama sudjelovanje na tržištu rada i u javnom životu te dopuna odgoja obitelji; doprinos roditelja za smještaj određuje se prema prihodima obitelji te broju uzdržavanih članova obitelj.“ (Uredništvo, 2013, str.14).

Kroz povijest se dosta stvari promijenilo u jaslicama i dječjim vrtićima. „Što se tiče jaslica u Hrvatskoj u to vrijeme, Lipovac (1985) ističe da su se do pred početak drugog svjetskog rata održale samo jedne, ne navodeći koje ni gdje, a tijekom samog rata djeca rane dobi, siročad, bila su, zajedno s predškolskom djecom (u dobi od tri do sedam godina), smještena u dječjim domovima (Frakšić kod Korenice, Selište kod Gline, Radonjić kod Vojnića, Gornja Garešnica, Hvar, Zadar, Split itd.)“ (Petrović-Sočo, 2007, str.10).

Petrović-Sočo (2007) navodi kako su se 1855.godine otvorile jaslice u Hrvatskoj. Osnovao ih je zagrebački nadbiskup Juraj Haulik u prostorima Samostana sestara milosrdnica u Zagrebu.

„U 233. broju Agramer Zeitunga, 12. listopada 1869. Godine, objavljena je vijest o otvaranju prvog dječjeg vrtića u Zagrebu. Riječ je bila o privatnom vrtiću Antonije Cvijić Lukšić, otvorenom po uzoru na slične institucije koje su se iz Njemačke već proširile na ostale europske zemlje i Sjevernu Ameriku.“ (Batinić, 2013, str,7).

Petrović Sočo (2007) navodi kako su se koristili razni nazivi za jaslice. „Bliža povijest razvoja ustanova za rani odgoj i obrazovanje djece u Hrvatskoj pokazuje da se jedinstveni naziv „dječje jaslice“ za boravak djece do tri godine života u našoj teoriji i praksi koristi od 1945.godine, a tim nazivom su zamijenili dotad korišteni naziv: „pjestovalište, hranilište, dadilište, kolijevka...“ (Petrović-Sočo, 2007, str.10).

Kroz povijest se mijenjao naziv za jaslice. „Jaslice su ustaljen naziv, bar za sadašnje vrijeme. O igri i radu s malom djecom nema ni govora. Naglasak je na hranjenju i osiguravanju higijenskih uvjeta boravka i življenja.“ (Došen-Dobud, 2016, str.61). Jaslice su uglavnom bile briga i zaštita djece, u smislu čuvanja, njege, hranjenja, spavanja, dok se zanemarivao odgojno-obrazovni utjecaj. „Prostori su bili zakrčeni mnoštvom namještaja (stolovima, stolicama, zatvorenim velikim ormarima) i s mnogo djece od koje su se neka, u takvim, neprimjerenim uvjetima, ponašala ili agresivno ili pasivno.“ (Petrović-Sočo, 2007, str.12). Prostor se s vremenom bolje organizirao kako bi to okruženje bilo kvalitetnije za odgoj i obrazovanje djece.

Sredinom 19.stoljeća u Europi se snažno razvijala proizvodnja, što je utjecalo na uključivanje velikog broja žena u privredu. I upravo u tom trenutku došlo je do širenja institucijskog predškolskog odgoja. Mendeš (2015) navodi da se zahtjev za institucijskim predškolskim odgojem javio se kao odgovor na velike promjene koje su zahvatile obitelj u razdoblju industrijskog društva. „S obzirom na činjenicu da su oba roditelja često bila zaposlena izvan kuće, javila se potreba da pojedine ustanove (dječja zabavišta, čuvališta i dr.) preuzmu skrb o djeci dok su roditelji na poslu. Takve ustanove osnivali su pojedinci ili pojedini crkveni redovi.“ (Mendeš, 2015, str.229).

U pedesetim godinama prošloga stoljeća se ostvaruju stalne i sezonske jaslice u većini hrvatskih područja, ovisno o tome koliko im majke rade. Do 1952.godine u Hrvatskoj se broj ustanova postupno povećao pa ih ima 23. U 1965.godini broj ustanova se naglo smanjuje, ima ih samo 8. A nakon toga slijedi blagi porast broja tih ustanova.

Jaslice su bile namijenjene za djecu čije su majke bile zaposlene, bile su otvorene 12 sati dnevno, a radno vrijeme je od ponedjeljka do petka. „S djecom u jaslicama rade osobe sa završenom srednjom školom za njegu djece i jedan odgojitelj ukoliko se radi o ustanovi s 40 i više djece. Tu su još zaposleni: glavna medicinska sestra pedijatrijskog smjera, djelomično liječnik pedijatar i psiholog.“ (Petrović-Sočo, 2007, str.11).

1960.godine Preporuka o rješavanju problema predškolskog odgoja i širenju mreže dječjih vrtića propisuje kako je vrtić, najbolja dopuna obiteljskom odgoju i priprema djece za školu.

„1965. Zakon o dječjim vrtićima propisuje kako je predškolski odgoj integralni dio odgoja i obrazovanja te da dječji vrtići pridonose potpunijem ostvarivanju općeg odgojnog cilja; propisuje zadatke vrtića: razvoj djece, pomoć roditeljima te suradnja s mjesnim zajednicama i društvenim organizacijama; sredstva za rad vrtića osigurava osnivač te on može odrediti da dio sredstava može biti na teret roditelja.“ (Uredništvo, 2013, str.14).

„1980. Zakon o odgoju i osnovnom obrazovanju definira specifične zadatke predškolskog odgoja vezane uz razvoj djeteta i pripremu za školu te uvodi kraće programe za djecu koja nisu obuhvaćena vrtićima, posebno u godini prije polaska u školu.“ (Uredništvo, 2013, str.15).

1981.godine Zakon o društvenoj brizi za djecu regulira organiziranje predškolske skrbi za djecu čiji je cilj odgoj, njega i zaštita za vrijeme dok roditelji rade. Prvenstvo pohađanja imaju djeca bez roditeljske skrbi, djeca s teškoćama u razvoju, djeca s jednim roditeljem ili oba zaposlena roditelja, djeca koja žive u teškim zdravstvenim i socijalnim uvjetima.

„1990. Zakon o društvenoj brizi za djecu definira donju granicu od jedne godine za ostvarivanje prava na društveno organizirani predškolski odgoj te trajanje pripreme za školu od 250 sati; propisuje uvjete u pogledu stručnog osoblja; detaljno propisuje financijske obveze jedinica lokalne samouprave te države.“ (Uredništvo, 2013, str.15).

„1997. Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi definira donju granicu od 6 mjeseci za ostvarivanje prava na predškolsku skrb; veći pluralizam osnivača; propisuje obvezu donošenja plana mreže dječjih vrtića.“ (Uredništvo, 2013, str.15).

„Vjerovalo se da su sva djeca u grupi istih interesa, potreba, želja i sposobnosti ili kako se to u praksi kaže: sva su djeca ista.(a nisu!)“ (Miljak, 2009, str.29). Sadašnje stajalište uzima u obzir da je svako dijete različito. Nude im se različiti materijali, aktivnosti, potičemo da iskaže svoje misli, da pokažu svoju posebnost, mogućnost biranja s kim će se igrati...

3. DJEČJE JASLICE U SUSTAVU RANOGA I PREDŠKOLSKOGA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Dječje jaslice podrazumijevaju jednu ili više skupina dojenčadi ili vrlo male djece koja provode cijeli dan ili dio dana u programu skrbi, pod nadzorom jedne ili više odgojiteljica. Vrijeme boravka djece u jaslicama većinom je prilagođeno radnom vremenu roditelja. „Jaslice mogu biti drugi dom za djecu do treće godine, no uvijek uz onaj prvi- roditeljski, tim bolje i uspješnije ako su ta dva doma usklađena u osnovnim odgojnim postupcima.“ (Došen-Dobud, 2004, str.26). Jaslice su drugi dom maloj djeci. U njima se svako dijete treba osjećati kao kod kuće.

Dječje jaslice su organizirani načini čuvanja, brige i učenja djece do treće godine njihovog života. Polazak u jaslice predstavlja velike promjene u djetetovom životu. Polaskom u jaslice, dijete se susreće prvi put sa novom sredinom u kojoj provodi dosta svoga vremena tijekom odrastanja. Dijete u jaslicama upoznaje nove prijatelje, upoznaje novi prostor, usvaja nova znanja, igra se s djecom... „Roditeljski dom ili ustanova koja ga zamjenjuje, a potom jaslice, prve su sredine djetetova odrastanja i razvoja- prve sredine u kojima će ono iskazivati svoja čuvstva, najprije da bi zadovoljilo svoje fiziološke potrebe, a potom, postupno da bi se potvrdilo i kao socijalno biće. O tome kako će se okruženje odnositi prema izražavanju čuvstava djece od najranije dobi i kakvim će emocijama odraslih ono biti okruženo, uvelike ovisi djetetov zdrav razvoj.“ (Došen-Dobud, 2004, str.107). Došen-Dobud (2018) navodi kako vrtić i jaslice mogu biti, još više nego roditeljski dom, na izvjestan način radionica za dječju igru, za otkrivanja i istraživanja te tako postati mjestom u kojem djeca sve bolje pridonose organizaciji i mijenjaju vremena i prostora, a time i mijenjaju samih sebe.

3.1. Zakonska regulativa o organizaciji odgojno obrazovnih skupina

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (1997) prema članku 3.glasi:

„1. Predškolski odgoj organizira se i provodi za djecu od navršenih 6 mjeseci života do polaska u osnovnu školu.

2. Predškolski odgoj ostvaruje se u skladu s razvojnim osobinama i potrebama djece te socijalnim, kulturnim, vjerskim i drugim potrebama obitelji. “

„Dobna granica s kojom djeca mogu polaziti u ustanovu za rani odgoj i obrazovanje unatrag nekoliko godina je u Hrvatskoj pomaknuta pa danas neka djeca pohađaju jaslice već u dobi od šest mjeseci (čijim je roditeljima to potrebno ili je za dijete iz obiteljskih razloga takvo rješenje optimalnije).“ (Petrović-Sočo, 2007, str. 6). Vrijeme koje djeca provode u jaslicama ili u vrtiću, većinom ovisi o radnom vremenu roditelja ili njihovim obvezama.

Prema Kurikulumu za jaslice pojam za malo dijete, od rođenja do navršene treće godine, podijeljen je u tri podpojma: „ dojenčad- najraniji mjeseci (od rođenja do 8 mjeseci)

-puzači i gegavci- djeca koja puze i prohodavaju (od 8 do 18 mjeseci)

-djeca jasličke dobi (od 18 do 36 mjeseci)

-mala djeca- puzači, gegavci i djeca jasličke dobi.“ (Stokes Szanton, 2005, str.13).

Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (2008) navodi „Broj djece u odgojno-obrazovnoj skupini u redovitom programu utvrđuje se ovisno o dobi djeteta i broju djece s teškoćama uključene u odgojnu skupinu.

U odgojno-obrazovnu skupinu djece u redovitom programu u dobi:

– od navršenih šest do navršenih 12 mjeseci može se uključiti najviše 5 djece,

– od 13 do 18 mjeseci može se uključiti najviše 8 djece,

– od 19 do 24 mjeseca može se uključiti najviše 12 djece,

– u trećoj godini može se uključiti najviše 14 djece.“

Kakav bi trebao biti omjer odgojitelja-djece

Petrović- Sočo(2007) navodi prema Howes (1987), Howes i Olenick su proveli istraživanje, gdje su došli do zaključka da:„-omjer odgojitelj-djeca ne smije biti veći od 1:4 u skupini djece u dobi do dvije godine života i mlađoj

-1:7 za djecu u dobi od 30 mjeseci i više

-prisutnost odgojitelja s formalnim obrazovanjem o dječjem razvoju i zahtjev da dijete ne mijenja više od dva odgojitelja u razdoblju od jedne godine“. (Petrović-Sočo,2007,str.52).

Prema Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (2008) u Članku 27. navedno je „ S djecom jasličke dobi od šest mjeseci do navršene prve godine života u 10-satnom programu radi najmanje tri odgojitelja s petero djece.“ Omjer odgojitelja i djece trebao bi biti usklađen s propisanom regulativom jer samo tako odgojitelj može zadovoljiti potrebe djeteta, ostvariti što bolju komunikaciju sa svakim djetetom te mu posvetiti dovoljno vremena.

Čovjek uči tijekom cijelog života, a važnu ulogu u djetetovom odrastanju imaju odgojitelji. „Činjenica je da su druga i treća godina, nazovimo ih jasličke, nakon prve godine, razvojno najuzbudljivije, po razvojnom intenzitetu životno najznačajnije, pa to nikako nisu i ne mogu biti godine u kojima se dijete samo tjelesno njeguje.“ (Došen-Dobud, 2004, str.155). Uloga odgojitelja je osigurati raznovrsno okruženje i kvalitetno ozračje u jasličkoj skupini, kako bi djeca što kvalitetnije učila i razvijala se na pravilan način. Djeca u jaslicama će učiti bez obzira na sve. Najvažnija lekcija koju djeca u jaslicama mogu naučiti je da su vrijedna ljubavi. Od samog početka se trebaju osjećati voljenima i prihvaćenima.

4. OKRUŽENJE U JASLICAMA

Važan čimbenik jasličkog programa je okruženje. "Unutarnje okruženje vrlo je značajno u razvoju djece rane dobi" (Vukić, 2012, str.128). Okruženje u jasličkim skupinama malo će se razlikovati od okruženja u vrtićkim skupinama, pogotovo od starijih skupina. Ali to nikako ne znači da je bitnije okruženje u starijim skupinama, ono je jednako važno i mora biti dobro promišljeno i organizirano. „S obzirom na angažiranost svih osjetila u procesu učenja malog djeteta, okruženje je vrlo važna sastavnica jasličkog programa. Okruženje u jaslicama treba biti zdravo, sigurno, ugodno i poticajno.“ (Nenadić, 2002, str.31). Okruženje je vrlo važna sastavnica jasličkog programa. Okruženje u kojem djeca borave bi trebalo biti poput obiteljskog doma. Važno je da se djeca osjećaju zdravo, sigurno i voljeno. „Igra i razvoj teku paralelno pa okruženje u kojima borave dojenčad i djeca jasličke dobi trebaju osiguravati situacije pogodne za slobodnu igru.“ (Stokes Szanton, 2005, str.10).

Vrlo važne činjenice za okruženje u jasličkim skupinama i u dječjem vrtiću su da bude uredno, čisto i sigurno. Nenadić (2002) navodi kako su djeca u jasličkim skupinama sklona stavljati igračke u usta, dosta vremena provode i u igri na podu, pa održavanje higijene prostora, igračkaka i posteljina mora biti besprijekorno. Kako bi se spriječila zarazna oboljenja u jaslicama, trebala bi se provoditi dezinfekcija površina i igračkaka. Pogotovo kod male djece, koja imaju slab imunitet.

„Jedna od najučinkovitijih smjernica koje će nam pomoći u stvaranju okruženja koje je sigurno za bebe jest ta da nikada ne smijemo pretpostaviti da bebe ne mogu nešto učiniti. Bebe su radoznale i pokretne.“ (Stokes Szanton, 2005, str.147). Zato se trebamo potruditi i osigurati što sigurnije okruženje u kojem djeca borave. Nenadić (2002) navodi kako je kvaliteta nadzora jedno je od ključnih pitanja sigurnosti djece u jaslicama. „Mala djeca ne znaju što je opasnost i zbog toga ne smiju ostati bez nadzora!“ (Nenadić, 2002, str.31). Utičnice bi trebale imati sigurnosne kapice, kako djeca ne bi mogla stavljati prste unutra. Kablovi od aparata bi trebali biti izvan dosega djece. Predmeti koji se nalaze u jaslicama bi trebali biti sigurni. Sve što se nalazi u jasličkoj skupini je predmet dječjeg istraživanja. To uključuje i predmete i namještaje. „Svakako se nastoji sve ono što bi moglo ugroziti dijete staviti izvan njegova dosega. I okruženje dječjeg vrtića podliježe pažljivoj dosegu njihova istraživanja i otkrivanja. Svim osjetilima.“ (Došen-Dobud, 2016, str.125).

Stokes Szanton (2005) preporučje kako „Mala djeca svoje prstiće guraju u sve što vide. Pokrijte škare na vratima da se djeca ne bi uštignula. Pokrijte električne utičnice. Djeca jasličke dobi i puzači i gegavci kušaju, ližu i stavljaju predmete u usta. Predmeti manji od tri centimetra (u promjeru) ne smiju se nalaziti u blizini djece koja sve guraju u usta. Izbjegavajte igračke, plišane igračke i lutke rađene tako da ih dječje ručice lako mogu potrgati. Budite pažljivi s predmetima kojima bi se djeca mogla zagušiti, kao što su baloni i plastične vrećice- držite ih dalje od prostora gdje se zadržavaju djeca jasličke dobi. Izaberite igračke koje su sigurne i koje su primjerene razvojnom stupnju djece.“ (isto, 2005, str.149).

Petrović.-Sočo (2007) navodi da uz značajno djelovanje socio-pedagoškoga i kulturalnog aspekta konteksta na odgoj i razvoj djece, ne bi se smjele zanemariti ostale dimenzije. „Mnoga suvremena istraživanja pokazuju da fizički kontekst, odnosno raspored, struktura, namjena i općenito organizacija prostora i opreme, namještaja, materijala i igračaka koji su djeci na raspolaganju, u velikoj mjeri određuju učestalost i kvalitetu socijalne interakcije, djeluju na ukupno ozračje u kojem djeca žive i ukazuju na odgojno-obrazovni potencijal ustanove ranoga odgoja i obrazovanja.“ (Petrović-Sočo,2007, str.97). Okruženje treba biti prilagođeno djeci. Namještaj u jaslicama ne smije imati oštre rubove kako se djeca ne bi ozlijedila, treba biti raspoređen tako da se i djeca i odgojitelji mogu slobodno kretati, kako bi djeci omogućili neometanu igru i istraživanje.

Predškolska pedagogija ističe važnost poticajne okoline za djecu. Okolinu predstavljaju i razni predmeti i pojave, kao i svjesni odgojni utjecaji na djecu. Okruženje u jaslicama bi trebalo biti raznoliko, zanimljivo, bogato poticajima i mogućnostima koje će djeci omogućiti igranje, istraživanje i učenje. Važno je da bude sigurno i ugodno, da će se dijete dobro osjećati i da će htjeti ostati bez roditelja te provoditi dane u jaslicama sa prijateljima i odgojiteljima.

Djeca jasličke dobi uživaju u malim ograđenim prostorima, prostorima u kojima se mogu povući i biti sami, poput šatora, kartonske kućice. Zato bi bilo dobro da djeci omogućimo neka mjesta gdje će moći biti sami ili odvojeni od većine djece. „Vrijedna je spomena i kućica, baš po mjeri male djece u koju se tako rado zavlače i oni koji se žele malo osamiti, ali i onih željenih igara u dvoje; najviše troje.“ (Došen-Dobud,2016, str.65). Došen Dobud (2016) napominje kako su veći izgledi za djetetovim istraživanjem i igrom ukoliko borave u poticajnom okruženju.

Petrović Sočo (2007) navodi kako su za procjenu kvalitete institucijskoga okruženja Harms, Cryer i Clifford (1991) konstruirali upitnik koji sadrži 35 čestica grupiranih u 7 cjelina po kojima se na temelju promatranja procjenjuju sljedeće dimenzije:

1. *„prikladnost i raspored potrebne opreme za njegu i aktivnosti djece, te smještanje primjerenih izložaka u ravnini dječjih pogleda,*
2. *adekvatnost postupaka odgojitelja pri svakodnevnom dolasku i odlasku djeteta, njezi, hranjenju, spavanju i higijensko-zdravstvenoj skrbi za dijete,*
3. *kvaliteta komunikacije odrasle osobe i djeteta (govorenje i slušanje),*
4. *primjerenost aktivnosti za dječje učenje*
5. *kvaliteta socijalne interakcije odgojitelj-dijete i dijete-dijete*
6. *struktura programa (dnevni raspored aktivnosti, rad s jednim djetetom, u maloj skupini djece, promatranje dječjih aktivnosti i prepoznavanje razvojnoga stupnja u djeteta, suradnja odgojitelja, odgojitelja i stručnih suradnika u planiranju, provođenju i vrednovanju programa)*
7. *zadovoljavanje profesionalnih i nekih osobnih potreba odgojitelja (prilike za stručno usavršavanje, uključivanje roditelja u program i zajedničko donošenje odluka, fleksibilno vrijeme za predah u radu i dr.)“ (Petrović-Sočo,2007, str.67).*

„Međusobna povezanost i međuovisnost brojnih komponenata konteksta, kao što su: socijalno okruženje djeteta, psiho-pedagoško ozračje uz ranije navedenu ekološku, to jest fizičku i vremensku dimenziju, u svom sveukupnom djelovanju predstavlja mnogo više od zbroja ovih pojedinačnih dijelova.“ (Petrović-Sočo,2007,str.33). Pod fizičkim dimenzijama smatramo raspored, opremljenost, uređenost i organizacija prostora u kojemu dijete boravi. Pod socio-pedagoškim dimenzijama podrazumijevamo tek kada djeca i odgojitelji uspostave međusobne odnose, jer dijete uči, razvija se i odgaja u interakciji sa svojim okruženjem. „Zbog toga ćemo raspored, opremljenost, uređenost i organizaciju prostora u kojemu dijete boravi unutar ustanove kao i aranžiranje opreme, igračaka i materijala te smjenjivanje i dimenzioniranje raznovrsnih aktivnosti u vremenu, tj. vremensku konfiguraciju smatrati ekološkim odnosno fizičkim dimenzijama konteksta.“ (Petrović-Sočo, 2007, str.36).

„Kako fizičke dimenzije konteksta ustanove dobivaju puni smisao tek kad je dijete/djeca i odgojitelj/odrasli u interakcije s njima, načine postupanja i/ili ophođenje odraslih s djecom, odgojno-obrazovne situacije, odnose među odraslima i odnose među djecom te psiho-pedagoško ozračje u ustanovi odredit ćemo kao socio-pedagoške dimenzije konteksta.“ (Petrović-Sočo,2007,

str.37). Socio-pedagošku dimenziju smatramo važnom za dječji odgoj i razvoj u institucijskom kontekstu, jer dijete uči, razvija se i odgaja u interakciji sa svojim okruženjem.

Okruženje predstavlja odgojiteljeve teorije o djeci. „Drugim riječima, raspored i opremljenost prostora implicite govore o normama, stavovima, uvjerenjima i očekivanjima zaposlenih; govore o pedagoškoj kulturi. Govore o tome kako odrasli shvaćaju dijete i njegove razvojne potrebe, (kako razumijevaju načine na koje se one mogu zadovoljavati, što je za dijete dobro, lijepo, korisno, poticajno, a što ne, kako se doživljavaju i koje uloge imaju roditelji djece u ustanovi i dr.). Što je, za koga i gdje smješteno, tko se, kad i gdje može kretati, družiti, kako se što, kad, gdje i za što može upotrebljavati, kome se i gdje obratiti za pomoć i dr. dijete u velikoj mjeri dekodira iz okruženja u kojem se nalazi.“ (Petrović-Sočo, 2007, str.32).

Okruženje predstavlja odgojiteljeve teorije o djetetu. Ujedno je i vrlo važna stvar u djetetovom odrastanju. Okruženje treba omogućavati i poticati učenje djece, koje će biti bogato različitim materijalima, sredstvima, knjigama. To će sve omogućiti djetetu izbor prema njegovim sposobnostima i željama, omogućiti mu učenje, istraživanje. Ako je okruženje poticajno i kreativno, onda na pravilan način potiče djetetov rast i razvoj. Trebamo se potruditi i djetetu osigurati pravilno okruženje, koje je kreirano po mjeri djeteta. Hoće li okruženje biti kvalitetno ovisi i o rasporedu, organizaciji prostora, namještaja i igračaka. Vrlo je bitno da je sve primjereno dječjoj dobi te da se po potrebi određenih aktivnosti može pomicati. „Kvalitetan odgoj i obrazovanje temelje se na suvremenom shvaćanju djeteta kao cjelovitog bića, subjekta vlastitog odgoja i obrazovanja, aktivnoga, znatiželjnoga, inteligentnoga i kompetentnog bića, društvenog bića te osobe koja ima svoju kulturu, potrebe i prava“ (Slunjski i sur.,2012,str.20).

„Od većih uređaja, čija je prva namjena poticanje kretanja, razvoja i dječjeg istraživanja vlastitih mogućnosti naći će se: mali tobogani, ispod kojih se obično postavljaju strunjače.“ (Došen-Dobud, 2016,str.62). Sprave koje možemo vidjeti u jaslicama su valjci, tuneli, stube za penjanje, grede za ravnotežu, tepisi sa raznim materijalima...„Neće to biti samo zadovoljstvo kretanja, nego i istraživanje svih mogućnosti i penjanja i spuštanja koje će djeci padati na pamet tijekom te akcije.“ (Došen-Dobud, 2016,str.62).

„Okruženje usmjereno na dijete zasniva se na dva ključna načela:

-na osnovi vlastitih iskustava i interakcija sa svijetom koji ih okružuje djeca stvaraju vlastito znanje
-odgajatelji na najbolji mogući način potiču razvoj i napredak djeteta, nadograđuju interese, potrebe i sposobnosti djece“ (Stokes Szanton, 2005,str.12).

4.1. Ozračje u dječjim jaslicama

Glavna zadaća odgojitelja je da osigura što bolje ozračje u kojem boravi sa djecom. Petrović-Sočo(2007, str.87). „Drugim riječima, odgojitelj svojim cjelokupnim ponašanjem u interakciji s djecom, roditeljima i drugim odraslima te neizravnim načinima i postupcima (npr. kako aranžira fizičko okruženje, distribuira, organizira i koristi vrijeme i dr.), gradi ozračje i daje opći ton življenju djeteta/djece u ustanovi.“

„Nadalje, ozračje kojem je dijete izloženo i koje u dinamičnom i složenom preplitanju s ostalim dimenzijama konteksta ima značajan utjecaj na kvalitetu njegova života u ustanovi ovisi i o kvaliteti odnosa koje odgojitelji uspostavljaju međusobno i s drugim zaposlenicima u ustanovi.“ (Petrović-Sočo,2007, str.87).

Petrović-Sočo (2007) navodi kako nema recepta i uputa kako se kvalitetno ozračje u institucijskom kontekstu može postići. „Ono u velikoj mjeri počiva na iskrenom, a ne deklarativnom poštivanju djeteta kao osobe i njegovih prava, spremnosti odgojitelja da razumije i s voljom i na vrijeme prepoznaje i zadovoljava dječje potrebe i interese, koji svojim ponašanjem služi djeci kao model i koji naknadno prepisuje svoje postupke.“ (Petrović-Sočo,2007, str. 88). „Ne čini li se to dovoljno važan razlog zbog čega se iznimna pozornost pridaje uvjetima, ozračju, okruženju- kontekst u kojem neka osoba živi i radi, što je posebno važno za ustanove (ranog) odgoja i obrazovanja.“ (Miljak, 2009, str.27). Miljak (2009) navodi kako ozračje, okruženje ili kultura ustanove ima izravno djelovanje na tako raspodijeljenu inteligenciju njezinih stanovnika, na njihovo učenje, odgoj i obrazovanje.

5. POTICAJNI MATERIJALI U DJEČJIM JASLICAMA

„Organizacija opreme, igračkaka i materijala kao poticaj dječjem učenju i druženju u prostoru odgojne skupine i ustanove također je vrlo važna.“ (Petrović-Sočo,2007, str.103). Uz unutarnje okruženje, u jaslucama bitnu ulogu imaju i materijali s kojima djeca i odgojitelji rade. Materijali bi trebali biti dostupni djeci, kako bi djeca s njima mogla raditi, istraživati, a ne spremljeni u ormarima ili na visokim policama. Ako su materijali i igračke spremljeni, djetetu je uskraćeno učenje, istraživanje. Materijali se pripremaju prema interesu, ovisno o temi za koju su djeca zainteresirana ili o temi o kojoj odgojitelji žele razgovarati s djecom.

Odgojitelji trebaju imati na umu da djeca u jaslucama imaju kratkotrajnu pažnju, tako da bi trebali sa različitim materijalima zadržati njihovu pažnju, te ih zainteresirati za određene aktivnosti. Odgojitelji bi trebali djeci ponuditi materijale s kojima se potiče razvoj dječje mašte i kreativnosti. „U svijetu suvremenih civilizacija dijete je okruženo brojnim predmetima i uređajima. Svi oni mogu privući, a i privlače, njegovu pozornost.“ (Došen-Dobud,2016, str.59).

Materijali u jaslucama bi trebali biti primjereni za dječju dob, isto kao i okruženje u kojima provode svoje vrijeme u jaslucama. Predmeti koji se nalaze u jaslucama bi trebali biti sigurni. Kako djeca stavljaju predmete u usta, trebamo voditi računa o tome da nema malih predmeta, kako se djeca ne bi mogla ugušiti. Igračke i materijali ne bi trebali biti oštri, imati špicaste rubove.

Petrović-Sočo (2007) navodi kako bi prostor i osnovna oprema trebali biti održavani, čisti, svijetli, a zrak u prostorijama primjerene temperature i vlažnosti. „Buku bi trebalo amortizirati zavjesama, pregradama, tepisima i jastucima i po mogućnosti prostor organizirati tako da se centri bučnih aktivnosti odvoje od onih za mirnije i tihe djelatnosti.“ (Petrović-Sočo,2007, str. 105).

Materijali koji se nalaze u jaslucama trebaju biti postavljeni tako da se omogući slobodno kretanje po prostoriji. „Složite namještaj i opremu tako da se djeca i odrasli mogu nesmetano kretati po prostoriji, bez sudaranja s predmetima i nepotrebnog zaobilazjenja. Namještaj bi trebao biti čvrst i stabilan ili pričvršćen, kako bi se spriječilo njegovo prevrtanje ili rušenje. Neka stolci i drugi namještaj budu odmaknuti od prozora i polica, da se djeca ne bi penjala. Spremite igračke i igre na niske police, lako dostupne djeci.“ (Stokes Szanton, 2005, str.148).

Mnogi autori navode da prostor u kojem djeca odrastaju treba biti raspoređen po centrima aktivnosti. Centri aktivnosti djeci omogućuju različite vrste aktivnosti i različite vrste materijala. Ali najvažnije je da materijali budu prilagođeni dječjoj dobi i njihovim interesima.

Djeci možemo ponuditi materijale, npr.:

- različite zvečke, udaraljke
- plastelin, glina, voda
- rižu, tijesto, pijesak
- tempere, slikanje s prstima
- glatke/hrapave materijale
- građevni materijal, lego kocke
- kamenje/pijesak...

Možemo im ponuditi bilo što što nas okružuje. Uz materijale, djeci trebamo pripremiti različite igračke. „To su, prije svega, igračke raznovrsnih namjena i osobina, koje će u dječjim rukama postajati stimulansi dječjega sveopćeg razvoj, posebno složene strukture mozga, tog centra ljudske djelatnosti, koji traži i vrijeme i djelovanje do svoga nekoga razvojnog optimuma.“ (Došen-Dobud,2016,str.126). Za učenje i istraživanje možemo koristiti različite materijale. „Tu su i dostupni mjerni i priručni instrumenti: vage, povećala, mikroskopi, pješćane ure (klepsidre), toplomjeri (čuvati se onih sa živom!), kaleidoskopi. Tu si i kliješta, čekići, pilice, ravnala, trokuti.“ (Došen-Dobud,2016, str.129-130).

Djeci za učenje, igru i istraživanje nisu neophodne skupe igračke.,, Dijete uči o svom svijetu i kad se igra s običnim, svakodnevnim materijalima.“ (Stokes Szanton,2005,str.67). Djeca i kartonske tuljke mogu koristiti na različite načine. Na primjer: mogu gledati kroz njih, u njih mogu puhati, mogu bacati razne predmete u njih... Došen-Dobud (2004) smatra da su kupljene igračke nepromjenjive, dok kartonske kutije omogućuju dodatne zahvate (nove otvore, proširenja otvora...). „U svakom se domaćinstvu može naći obilje običnog materijala koji se i te kako može istražiti: šalice, žlice, cjediljke, krpice, poklopci, papirnate kocke od ambalaže za mlijeko i sokove, prazne kartonske kutije, tube, lonci i tave, plastične posude različitih veličina, kartonska ambalaža za jaja, itd. Šalice, cjediljke i kuhače su materijal koji se može upotrebljavati kod igre s pijeskom ili vodom. Plastične posude raznih veličina mogu se koristiti za aktivnosti razvrstavanja ili umetanja jedne u drugu.“ (Stokes Szanton,2005,str.67). Djeci možemo ponuditi bilo kakve materijale. Iako se nama možda ne čine zanimljivi, djeca će na svoj način uživati u igri i istraživanju šta sve mogu napraviti s određenim predmetima.

„A ti improvizirani od donesenoga otpadnog materijala, poznatog pod prilično sumnjivim nazivom “pedagoški neoblikovani materijal“, ubrzo postaju, spretnošću i maštovitošću odgajateljica i uz sudjelovanje djece, itekako “oblikovani“ u sve što pridonosi razvoju i osobnosti djeteta.“ (Došen-Dobud,2004, str.48). „Djeca najbolje uče kad imaju mogućnost iz vlastitog iskustva i iz interakcija sa svijetom oko sebe stvoriti vlastito znanje. Materijali u sobi dnevnog boravka trebali bi stimulirati djecu i predstavljati svojevrstan izazov za njih, kako bi se djeca koristila svim svojim osjetilima. Pomoću pokusa, istraživanja i otkrića djeca testiraju svoje ideje i, na sebi svojstven način, dobivaju određenu informaciju.“(Stokes Szanton, 2005, str.10).

Petrović-Sočo (2007) navodi da je potrebno osigurati mnogo zanimljivih i raznovrsnih poticaja koji će omogućiti izazove za učenje, za stupanje u interakciju s odraslima i drugom djecom, prakticiranje postojećih i razvijanje novih sposobnosti djece, uključujući elemente imaginacije, izazova i novina. Način na koji je prostor uređen, za koju je svrhu opremljen, koliko i za koga i na koji način je postavljeno, kakve mogućnosti osigurava za socijalne razmjene među djecom i susretanje s odraslima u velikoj mjeri ovisi o stavovima, izgrađenim vrijednostima, normama i navikama odraslih koji ga namjenjuju djeci. „Drugim riječima, prostor je ogledalo kulture i slike koju odrasli imaju o djetetu u određenoj odgojnoj skupini i ustanovi, govori nam što odrasli misle o djeci, o tome kako ona uče, što mogu, što im je potrebno i za njih važno te koja je uloga odraslog u dječjem učenju, razvoju i odgoju.“ (Petrović-Sočo,2007, str. 100).

Petrović-Sočo (2007) navodi kako cijela ustanova pojačava odnose među djecom i djece s materijalima. Ako cijenimo dječju želju i zadovoljstvo u istraživanju, onda moramo osigurati da vrste materijala kojima ih opskrbljujemo omogućuju da se to i dogodi.

6. ULOGA ODGOJITELJA U JASLIČKOM OKRUŽENJU

„Odgojitelj je sastavni, nerazdvojni dio institucijskog konteksta, on u njega i svjesno i nesvjesno unosi svoj stručni i osobni razvoj i djeluje u njemu na osnovi vlastitih očekivanja, uvjerenja, normi, znanja, strategija i dizajniranja odgojno-obrazovnih situacija.“ (Petrović-Sočo,2007, str. 37).

Polaskom u jaslice ili dječji vrtić, odgojitelji imaju važno mjesto u djetetovom životu. Nakon roditelja, odgojitelji su osobe koje provode veliki dio vremena s djecom. Vrijeme provode zajedničkim učenjem, igranjem, istraživanjem. Na početku, roditeljima je najveća briga kako će se njihovo dijete snaći u jaslicama, vrtiću, kako će se uklopiti s drugom djecom, kakav će kontakt ostvariti sa odgojiteljima. Najbitniji čimbenik je prvi kontakt koji se ostvari između djeteta i odgojitelja. Odgojiteljima će na početku pomoći određene informacije koje dobije od roditelja vezane za dijete. Roditelji su ipak osobe koje poznaju svoje dijete, a osim što pomažu suradnjom s odgojiteljem, oni doprinose još boljoj odgojno-obrazovnoj kvaliteti za svoje dijete i stvaraju bolje ozračje. Jer obje strane imaju jednak cilj, a to je dobrobit djeteta.

Jaslice postaju djeci kao drugi dom. Djeca u jaslicama jedu, spavaju, igraju se, uče, družu se s prijateljima i odgojiteljima. Vrlo važna činjenica je da odgojitelji uspostave prijateljski odnos s djecom, kako bi djeci bilo lakše odvojiti se od roditelja. Dijete je aktivni stvaralac svog razvoja, odgoja i obrazovanja, a odgojitelji i roditelji su osobe koje mu pomažu i podupiru njegov razvoj, odgoj i obrazovanje.

U jasličkim skupinama, gdje su djeca još mala, uloga odgojitelja je velika/značajna. Odgojitelji djeci trebaju organizirati prostor po mjeri djeteta, osigurati ga, pripremiti materijale s kojima će djeca učiti, igrati se ili istraživati. Obaveza odgojitelja je da osigura najpovoljnije uvjete za dječji razvoj, koji su u skladu s djetetovim potrebama, mogućnostima i interesima.

„Odgojitelji poštuju dječje ideje i na osnovu njih stvaraju vlastiti kurikulum. Oni zajedno s djecom rade i igraju se, vlastitim primjerom, kao modeli ponašanja, pružaju djeci podršku i pokazuju skrb za drugoga.“ (Stokes Szanton, 2005, str.12) Odgojitelji promatraju, slušaju djecu, “snimaju“ djecu i procjenjuju što su uočili promatranjem. U okruženju gdje potiču djecu da slijede svoje interese, djeca razvijaju jak osjećaj osobne važnosti i samoinicijative.

„Odgojitelji su među prvim osobama s kojima djeca razvijaju odnose pa zbog toga imaju vrlo važnu ulogu u promicanju dječjeg društvenog razvoja.

1. Ono što je najvažnije upamtiti jest da su odgojitelji i roditelji ti koji djeci prenose osjećaj ljubavi i prihvaćanja. Ovakav osjećaj sigurnosti pomaže djeci da se dobro osjećaju i da budu

zadovoljna sobom i osigurava temelje na kojima druga djeca razvijaju ljubav i poštovanje prema drugima.

2. Drugo po važnosti jest da odgajatelji djeci pomažu razviti društvene vještine, vještine koje će im trebati da bi s vršnjacima i s odraslim osobama ostvarili i zadržali zadovoljavajuće odnose. Naučiti kako se s drugima slagati, kako dijeliti, čekati svoj red, surađivati i stvarati prijateljstva osnovne su društvene zadaće u ranom djetinjstvu.
3. Konačno, odgajatelji djeci pomažu da nauče razlikovati dobro od lošega.“ (Stokes Szanton, 2005, str.48).

„Odgajatelj bi trebao biti svjestan važnosti svoje uloge u odgoju i obrazovanju djece općenito, ali i toga da o onome što nudi djeci u okruženju, koje izvore spoznavanje, ovisi što će djeca (na prirodan način) učiti.“ (Miljak, 2009, str.28). „Djelatnici ustanove za rani odgoj i razvoj djece koji tragaju za kvalitetnijim kontekstom zajedničkom suradnjom, promatranjem djece i projiciranjem novih izazova, kreativno rješavaju poticaje i reorganiziraju dječje okruženje, odvođe djecu na nova mjesta izvan ustanove i pozivaju nove, djeci zanimljive ljude u nju. Kraće rečeno, oblikuju i unapređuju kontekst ustanove u skladu s dječjom prirodom, proučavaju ponašanja djece i uče o tome kako djeca najbolje uče.“ (Petrović-Sočo,2007, str. 38).

Odgajatelji u jaslicama imaju važnu ulogu. „Odgajatelji planiraju i organiziraju odgojno-obrazovne aktivnosti za poticanje dječjeg razvoja i odgoja, prikupljaju i izrađuju didaktička sredstva, pronalaze primjerene sadržaje odgojno-obrazovnoga rada, uređuju kutić za roditelje, održavaju roditeljske sastanke, izlažu dječje uratke i sl.“ (Petrović-Sočo, 2007, str.18). „Odgajatelj, njegovi postupci u interakciji s drugom djecom, boja i intenzitet glasa, strpljenje, nježnost i mirnoća koje pokazuje izrazom lica, umjerenim, (ne brzim i nervoznim) kretanjem, otvorenim posturama tijela i sl., kao i način na koji prihvaća dječju inicijativu, zadovoljava dječje potrebe, aranžira materijalno okruženje i organizira vrijeme, kako se ophodi s roditeljima i suradnicima i sl., sve to čini socio-pedagoški dio institucijskoga konteksta koji novom djetetu pomaže u postupnom prihvaćanju nepoznate sredine.“ (Petrović-Sočo,2007, str.83).

„Uloga tima odgajatelja je uloga pomagača. Odgajatelji moraju biti pripremljeni za proširivanje i unapređivanje igre postavljanjem pitanja otvorenog tipa koji potiču djecu na razmišljanje.“ (Stokes Szanton, 2005, str.11). Odgajatelji pomažu djeci razviti svijest o svojim vršnjacima. „Usmjeravaju dječju pažnju na drugu djecu komentarima kao: Sonja, ti upotrebljavaš crvenu boju. I ti, Iгоре, upotrebljavaš crvenu boju.“ (Stokes Szanton, 2005, str.49).

„Zbog toga ulogu odgojitelja u poticanju dječjega razvoja i odgoja treba shvatiti mnogo šire; kao stvaranje svekolikog kvalitetnog socio-pedagoškog konteksta, to jest mrežu recipročnih odnosa i očekivanja koja podržavaju i održavaju raznolike individualne i grupne procese koji potiču i usmjeravaju dječji odgoj i razvoj.“ (Petrović-Sočo,2007, str.84).

Petrović-Sočo (2007) navodi kako se od odgojitelja očekuje da osigura primjerene aktivnosti, igračke i materijale, da su osjetljivi na dječje emocije, da proširuju dječji govor i igru, da pravovremeno i primjereno obavljaju individualnu njegu, uspavljivanje i hranjenje te da se prema djeci ponašaju kao prema razboritim osobama.

Uspješan odgojitelj u jaslicama usvaja i proširuje ono što djeca čine, proširuje njihove interese, ne ograničava i ne zabranjuje neprekidno, istovremeno postavljajući primjerene granice ponašanja. „Nije mu primarno „poučavanje“ djece, nego sudjelovanje u njihovoj radosti otkrivanja.“ (Nenadić, 2002, str.24).

„Kada bismo ulogu odgojitelja u jaslicama pokušali izraziti jednom sintagmom, ona bi vjerojatno glasila „podražavajući sudionik“, što znači da odgojitelj:
-podržava djecu u njihovom naporu ovladavanja pojedinim vještinama
-promatra što dijete pokušava i osigurava mu potrebnu podršku da uspije u tome
-dopušta djeci da rade ono što su sposobna uraditi i pomaže im u zadacima koji ih frustriraju.“ (Nenadić, 2002, str.25).

„Već je spomenuto da je odgojitelj u jaslicama podržavajući sudionik. U vezi s tim odgojitelj je nužno suigrač. Drugim riječima, aktivno je uključen u dječju igru, sjedi na podu s njima, promatra ih, sudjeluje, proširuje igru potičući djecu da rade zanimljive stvari s materijalima, pridružujući im se kad čuje spontano pjevušenje i sl.“ (Nenadić, 2002, str.25). Osim toga što odgojitelj provodi vrijeme s djecom kroz igru, veliku ulogu ima da kod djece razvije navike kulturnog ponašanja te higijenske i radne navike i vještine. „Kad dijete ima osobnu potrebu za nekim znanjem, ono aktivno i angažirano sudjeluje u procesu spoznavanja, a projektno učenje mu to omogućava. Zato je odgovornost odgojitelja da sazna što dijete zanima te koja znanja dijete već ima, kako bi mogao podržati stjecanje novih znanja djeteta.“ (Mlinarević, 2009, str.32). Poticajno okruženje roditelji bi trebali oblikovati problemima, koji „pozivaju da ih se riješi“. A tu je uloga odgojitelja da pomogne djetetu postaviti pravo pitanje, na koje će dijete tražiti odgovor, umjesto da odgojitelj daje odgovore.

Glavni zadatak odgojitelja je da djetetu omogućiti okruženje u kojem će se dijete osjećati sretno, sigurno i voljeno. Trebali bi osigurati ozračje nalik na obiteljski dom, gdje djeca mogu slobodno izraziti svoje misli i emocije. Odgojitelji bi trebali svakom djetetu pružiti dovoljno pažnje, saslušati što dijete govori, želi. Osigurati ozračje gdje dijete preuzme rizik. Ohrabriti dijete ako doživi neuspjeh, ako nije napravilo nešto što želi, pomoći djetetu u rješavanju problema... Odgojitelji bi trebali osigurati ozračje u kojem bi se djeca mogla slobodno izražavati te poticati djecu da opišu svoje ideje, svoj rad... „Baš te osobe iz dječje blizine osiguravaju djetetu i potrebne uvjete i poticaje razvoju njegove igre.“ (Došen-Dobud, 2016, str. 44).

„Odgojitelj je stručno osposobljena osoba koja neposredno sudjeluje u realizaciji odgojno-obrazovnog procesa. Zajedno s drugim stručnim djelatnicima ustanove, stručno promišlja odgojno-obrazovni proces, tj. planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima, prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom te vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za realizaciju različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti. Odgojitelj prati i stvara uvjete za zadovoljenje svakodnevnih potreba djece te potiče razvoj, odgoj i učenje svakoga djeteta u skladu s njegovim sposobnostima.“ (Slunjski i sur., 2012, str.69). Ako je interes odgojitelja dobrobit djece, on pronalazi nove metode kako bi na što bolji način zadovoljio dječje potrebe. A o tome koliko se odgojitelj trudi vidi se u samom prostoru u kojem boravi sa djecom. Dobar primjer je bogato materijalno okruženje s različitim centrima aktivnosti. Odgojitelj bi trebao poticati i razvijati dječju želju za igrom, zajedničkim učenjem i življenjem u vrtiću. „Okruženje djetetu izravno poručuje što odgojitelj očekuje od njega, kakvu sliku ili teoriju o djetetu, njegovu učenju, odgoju i obrazovanju zastupa i primjenjuje u svakodnevnom radu.“ (Miljak, 2009, str.22).

7. ZAKLJUČAK

Polaskom u jaslice, svakom djetetu je potrebno dati vremena da se prilagodi na nove ljude oko sebe i na okolinu. Kada dijete shvati da okruženje nije opasno, prvo će uspostaviti odnos sa odgojiteljem pa onda sa ostalom djecom. Razdoblje prilagodbe ovisi o svakom djetetu, nekoj djeci je potrebno više vremena, a neki se vrlo brzo prilagode. Jaslice su drugi dom za malu djecu. A u njima bi se djeca trebala osjećati kao kod kuće, u svakom smislu te riječi. Čovjek uči i razvija se tijekom cijelog života. Ali najveća količina informacija je ipak u prvim godinama života. Zato se trebamo potruditi i djetetu osigurati raznovrsne aktivnosti.

Djeci trebamo pružiti raznoliko i bogato okruženje. Odgojitelji bi trebali osigurati materijale s kojima potiču tjelesni, intelektualni i emocionalni razvoj djeteta. Što je bogatija ponuda poticaja, to djeca imaju veće mogućnosti za istraživanjem, učenjem, otkrivanjem. Materijali koji se koriste u jaslicama bi prije svega bi trebali biti primjereni dječjoj dobi, isto kao i predmeti koji se nalaze u okruženju. Materijali bi trebali biti raznovrsni, djecu poticati na učenje, istraživanje, eksperimentiranje, na isprobavanje kako bi djeca mogla vidjeti što mogu s kojim predmetom. Djeca uče ovisno o tomu što im pripremimo i ponudimo za korištenje (a ne za gledanje) u okruženju.

„Bogatstvo i kvaliteta odnosa uspostavljenih između djece i odraslih čini temelje na kojima će dijete tijekom cijelog života graditi odnose s drugim osobama. Svojim ponašanjem odrasli su djeci prvi učitelji socijalnih odnosa“ (Maleš, Stričević, 1991, str.32). Kako bi djeca mogla zadovoljiti svoju potrebu za istraživanjem, potrebno je da odgojitelj osigura bogato i raznovrsno okruženje jer on gradi ozračje u skupini. Odgojitelji zajedno s djecom istražuju i slušaju dječja mišljenja, postavljaju pitanja. Odgojitelji bi se trebali usredotočiti na djetetove potrebe, slijediti njihove interese i poticati djecu na njihovo učenje i istraživanje.

8. LITERATURA

1. Batinić Š. (2013). Prve riječi o zabavištima u Hrvatskoj. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima* (str. 7-9). Zagreb: Hrvatski školski muzej. Vol. 19 No. 71.
2. Došen-Dobud, A. (2004). *S djecom u jaslicama*. Zagreb: Alinea.
3. Došen-Dobud, A. (2016). *Dijete-istraživač i stvaralac. Igra, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alinea. I.kolo, 19.knjiga.
4. Došen-Dobud, A. (2018). *Djeca otkrivaju tajne svijeta. Priručnik za odgojitelja u dječjim vrtićima*. Zagreb: Alinea. I.kolo, 21.knjiga.
5. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (2008). *Narodne novine*, br. 10/97. i 107/07. Dostupno 15.srpnja 2020.na:
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html
6. Maleš D. i Stričević J. (1991). *Druženje djece i odraslih*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Mendeš B. (2015). Početci institucijskog predškolskog odgoja u Hrvatskoj i njegova temeljna obilježja. *Školski vjesnik : časopis za pedagojsku teoriju i praksu*. Vol. 64 No. 2.
8. Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću. Novi pristupi u shvaćanju, istraživanju i organiziraju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. Zagreb: SM Naklada d.o.o
9. Mlinarević, V. (2009). Iskustva odgojitelja u radu na projektima. U: N. Babić, Z. Redžep Borak (ur.). *Dječji vrtić – mjesto učenja djece i odraslih: zbornik radova* (str.31-37). Osijek: Centar za predškolski odgoj.
10. Nenadić, S. (2002). *Odgoj u jaslicama. Priručnik za odgojitelje i stručne suradnike*. Imotski: Naklada Potjeh.
11. Petrović-Sočo, B. (2007). *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje- holistički pristup*. Zagreb: Mali profesor.
12. Slunjski i sur. (2012). *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.
13. Stokes Szanton, E. (2005). *Razvojno- primjereni program za rad s djecom od 0 do 3.godine. Kurikulum za jaslice*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

14. Uredništvo (2013). Razvoj sustava predškolskog odgoja od 1945. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima (str. 14-15). Vol. 19 No. 71.

15. Valjan Vukić, V. (2012). Prostorno okruženje kao poticaj za razvoj i učenje djece predškolske dobi. Magistra Iadertina (str. 123-132). Vol.7 No.1.

16. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (1997). Zagreb, NN 10/1997, Broj: 01-97-118/1. Dostupno 15.srpnja 2020.na:

<https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>